

נשיא ומייסד הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של: ההסתדרות הציונית העולמית המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

למה לפחד או לא לפחד מעוג, או מי חיסל את הענקים? (חלק ב')

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

בשבוע שעבר הבאנו את **דברי המדרש** שְׁמֵנָה שבע אפשרויות לומר ענק בעברית. ננסה השבוע לברר את תולדותיה של תופעה זו וננסה להעמיק בתהליך הטיפול בתופעה. הענקים מוזכרים פעמים רבות בתנ"ך, נביא את הדוגמאות המרכזיות:

- א. הענקים נזכרים כבר בפרשת בראשית (פרק ו' ד): "הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּיָמֵינוּ הֵם... הָמָּה הַגְּבֵרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנִישֵׁי הַשָּׁם".
- ב. במסעם של ארבעת המלכים המסופוטמים, כנגד המורדים בהם בארץ כנען (חמשת המלכים), הם מחסלים את רוב הענקים (למעט עוג) שישבו בעבר הירדן המזרחי. וז"ל הכתוב (שם, פרק י"ד ה): "וּבְאֶרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא כְּדָרְלֶעָמֹר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּבְנוּ אֵת רְפָאִים בְּעֶשְׂתֵּמֶת קְרָנִים וְאֵת הַזִּזִּים בְּהֵם וְאֵת הָאִיִּמִּים בְּשֹׁה קְרִיתִים".
- ג. כאשר המרגלים חזרו מתור את הארץ, עיקר חששם הוא מפני בני הענק. וז"ל הכתוב (במדבר פרק י"ג כב-לג): "וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֵד חֲבֵרוֹן וְשָׁם אַחִימֵן וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֵנָק... אָפֶס כִּי עַז הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהַעֲרִים בְּצִוְתָה גְדֹלַת מְאֹד וְגַם יְלִדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם... וַיִּצְיֵאוּ דַבַּת הָאָרֶץ... וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ כְּתוּכָה אֲנָשֵׁי מְדוּת: וְשָׁם רָאִינוּ אֵת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק מִן הַנְּפִלִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם".
- ד. כאשר הגיעו בני ישראל אל הבשן והגלעד הם נאלצו להתמודד עם עוג מלך הבשן, הענק. וז"ל הכתוב (במדבר פרק כ"א לג): "וַיִּפְגְּעוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן לִקְרָאתָם... פִּרְטִים אֹדוֹת מִיְדוּתוֹ הַעֲצוּמוֹת מוֹפִיעִים בְּסֵפֶר דְּבָרִים (פרק ג' יא): "כִּי רַק עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן נִשְׂאָר מִיְתֵר הַרְפָּאִים הַזֶּה עָרְשׁוֹ עָרְשׁוֹ בְּרִזְלֵ הַלָּה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עֵמֹן תִּשַׁע אֲמוֹת אַרְבַּע וְאַרְבַּע אֲמוֹת רַחְבָּה בְּאֵמֶת אִישׁ".
- ה. ספר דברים מלמד אותנו פרטים נוספים אודות הענקים, שישבו בעבר הירדן (פרק ב' י-יא, כ-כא): "הָאִיִּמִּים לְפָנִים יָשְׁבוּ בְּהָ עַם גְּדוֹל וְרַב וְרַם כְּעֵנָקִים: רְפָאִים יָחֲשְׁבוּ אִף הֵם כְּעֵנָקִים וְהַמְּאָבִים יִקְרָאוּ לָהֶם אִיִּמִּים... אֶרֶץ רְפָאִים תִּחְשַׁב אִף הוּא רְפָאִים יָשְׁבוּ בְּהָ לְפָנִים וְהַעֲמִנִים יִקְרָאוּ לָהֶם זְמֻזִּים: עַם גְּדוֹל וְרַב וְרַם כְּעֵנָקִים וַיִּשְׁמְדוּם יִקְוֶה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֶׁם וַיִּשְׁבוּ תַּחְתָּם" (עיינו גם דברים ט' א-ב).
- ו. כשהכתוב מסכם את מלחמותיו של יהושע הוא מדגיש את הקרבות כנגד הענקים. וז"ל הכתוב (יהושע פרק י"א יח-כב): "וַיִּמַּם רַבִּים עֲשֵׂה יְהוֹשֻׁעַ אֵת כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה... וַיָּבֵא יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵת הַיָּמָּה וַיִּכְרַת אֵת הָעֵנָקִים מִן הַהָר מִן חֲבֵרוֹן מִן דְּבַר מִן עֵנָב וּמִפְּלֵ הַר יְהוּדָה וּמִפְּלֵ הַר יִשְׂרָאֵל עִם עָרֵיהֶם הַחֲרִימָם יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נֹתַר עֵנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק בְּעֵזָה בְּגַת וּבְאֶשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ".
- ז. כשכלב בן יפונה קיבל פרס, על שעמד כנגד המרגלים, הוא ביקש את חברו יהושע (יהושע י"ד יב, טו): "וַיַּעֲתָה תְּנָה לִּי אֵת הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּר יְקֹנָק בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אֶתָּה שָׁמַעְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי עֵנָקִים שָׁם וְעָרִים גְּדוֹלוֹת בְּצִוְתָה אוֹלֵי יְקֹנָק אוֹתִי וְהוֹרְשָׁתִים כְּאֲשֶׁר דִּבַּר יְקֹנָק... וְשָׁם חֲבֵרוֹן לְפָנִים קְרִית אַרְבַּע הָאֵדָם הַגְּדוֹל כְּעֵנָקִים הוּא...". הוא אכן הוריש אותם (שם ט"ו יד): "וַיִּירָשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֵת שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֵנָק אֵת שִׁשִׁי וְאֵת אַחִימֵן וְאֵת תַּלְמִי יְלִידֵי הָעֵנָק" (עיינו גם שופטים א' י).
- ח. לאחר שספר יהושע, לעיל (ו) הכריז כי נשאר עדיין ענקים בארץ פלשתים, בימי דוד בא יומם. וז"ל הכתוב בספר שמואל ב (כ"א טז-כא): "וַיִּשְׁבֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּילְדֵי הַרְפָּה ו... וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה וַיִּבֶן אֵת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְיָתָהוּ... אַז הָכָה סִבְכִי הַחֲשִׁתִי אֵת סָף אֲשֶׁר בִּילְדֵי הַרְפָּה... וַיִּבֶן אֶלְחָנָן בֶּן יַעֲרִי אֲרָגִים בֵּית הַלְחָמִי אֵת גְּלִית הַגָּתִי... וְתָהִי עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מְדוּן... וְגַם הוּא גִלְד לְהַרְפָּה... וַיִּכְהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן שְׁמַעְיָה אֲחִי דָוִד... כֹּל אֱלֹהֵי נַפְלוֹ "בְּיַד דָּוִד וַיִּבְדֵּי עֲבָדָיו".

נסביר, בע"ה, בשבוע הבא, את המהלך הרוחני העומד מאחורי תהליך זה שהתרחש במשך אלפי שנים.

הבה נתפלל כי גם אנו נתגבר על כל אויבינו. בהזדמנות זו נאחל לכל תושבי עוטף עזה היקרים, ובתוכם גם בוגרינו, ימים של שקט ושלווה ועבודת ד' בשמחה ובטוב לבב.

<p>לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו</p>	<p>לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח</p>	<p>לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד</p>	<p>לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט</p>
<p>לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א</p>	<p>לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו</p>	<p>לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבי"ע כ"ח באייר</p>	<p>לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ' באב תשע"ז</p>	<p>לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד</p>

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

הבא על נכרית בדרך זנות

על פי הערך: בועל ארמית, שבאנציקלופדיה התלמודית כרך ג'.

”וַיָּרָא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ, וַיָּבֵא אַחַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקִּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם וְגו'” (כה, ז-ח)

האם הדין שקנאים פוגעים בו נאמר דווקא כשעובר בפרהסיא?
האם יש דין "קנאים פוגעים בה" בישראלית הנבעלת לנכרי?

בפרהסיא. הבועל ארמית, קנאים - בני אדם כשרים המקנאים קנאתו של מקום (רש"י) - פוגעים בו (משנה סנהדרין פא ב; רמב"ם איסורי ביאה פי"ב ה"ד; טור אבן העזר סי' טז; רמ"א בשולחן ערוך חושן משפט תכה ד), כלומר: ממיתים אותו, כמו (מלכים א ב כט): לְךָ פָּגַע בּוֹ (רש"י שם). והוא שבא עליה בפרהסיא (עבודה זרה לו ב), היינו בפני עשרה מישראל (רמב"ם שם; טור שם; רמ"א שם), בין שבא עליה דרך זנות ובין דרך חתנות (רמב"ם שם). ואותם הקנאים שפגעו בו והרגוהו, הרי אלו משובחים וזריזים (רמב"ם שם), וכל הממהר וזריז להורגו הרי זה משובח (טור שם). ודבר זה שבוועל ארמית קנאים פוגעים בו, הלכה למשה מסיני הוא (עי' שם), וראיה לזה מעשה פנחס בזמרי (רמב"ם שם).

הבועל ארמית, כיון שקנאים פוגעים בו, הרי האיסור בכלל איסורי עריות, ולכן אם אנסוהו לעבור יהרג ואל יעבור, כמו בשאר איסורי עריות (מלחמות להרמב"ן סנהדרין פי"ח; רמ"א בשו"ע אהע"ז טז ב), ודווקא כשאנסוהו לעבור בפרהסיא (בית יוסף סי' טז בשם ארחות חיים; רמ"א בשו"ע שם).

עונשה בידי שמים. לא פגעו בו קנאים ולא הלקוהו בית דין, עונשו מפורש בדברי קבלה שהוא בכרת, שנאמר: כִּי חָלַל יְהוּדָה קִדָּשׁ יִקְוֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְיַעַל בַּת אֵל נָכָר, וְנָכְרֵת הִיא לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָה עַר וְעִנְיָה מֵאֶהְלֵי יַעֲקֹב וּמִגִּישׁ מִנְחָה לִיקְוֹק צָבָאוֹת (מלאכי ב יא-יב), ופירשו (סנהדרין פב א ודרך ארץ רבה פי"א; רמב"ם איסורי ביאה פי"ב ה"ו; טוש"ע אבן העזר טז ב): אם תלמיד חכם הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים, ואם כהן הוא לא יהיה לו מגיש מנחה לה' צבאות. וחמור עונש כרת זה יותר מכרת של תורה (סמ"ג לאו קיב), שבכרת הוא נכרת ואין זרעו נכרת, וכאן אף זרעו נכרת בענין זה שיהיו לו בנים לא טובים (בי"ח סי' טז בפירוש דברי הסמ"ג). אם הלקוהו בית דין, נפטר מהעונש שבידי שמים (מגיד משנה שם על פי הרמב"ם שם).

אפילו אם בא עליה בצינעה, שאין בו דין של קנאים פוגעים בו, לדעת הר"ן (סנהדרין שם) והב"ח (אהע"ז שם) ענוש כרת, כל שלא קבל עונשו בבית דין. אבל החלקת מחוקק (שם סי"ק ה) מצדד לומר שאין ענוש כרת אלא בבא עליה בפרהסיא.

בצינעה. בית דין של חשמונאים גזרו על הבא על נכרית דרך זנות, אפילו בצינעה, שחייב עליה (סנהדרין פב א; ע"ז לו ב) מכת מרדות מדברי סופרים (מאירי שם; יד רמ"ה שם). וכתב הר"ן (סנהדרין שם), וכן כתב הבאר הגולה סי' טז בשם הר"ש הלוי מורטירה, וכן כתב בארוכה בספר אמונת חכמים לאבי עד שר שלום פכ"ט) שעיקר האיסור של בעילת ארמית הוא מן התורה, אפילו בצינעה, שכיון שבפרהסיא קנאים פוגעים בו ועונשו מדברי קבלה כרת, הרי מן התורה אין הבדל בין פרהסיא לצינעה, אלא שבית דין של חשמונאים גזרו שיתחייב מלקות, לפי שראו שמשום עונש שבידי שמים אין כדי להרחיק האדם מן העבירה. אבל דעת המגיד משנה (אישות פי"א ה"ד) והטור (סי' טז) שכל האיסור הוא מדברי סופרים.

ישראלית הנבעלת לעובד כוכבים, איסורה מן התורה, מגזירת בית דינו של שם, שנאמר (בראשית לח כד): הוֹצִיאֹהָ וְתִשְׂרָף (עי' לו ב), ואף על פי שאינה אלא גזירה, קראו לה איסור של תורה, לפי שהזכר בתורה (תוס' רי"ד שם)¹.

¹ מתוך ע' בועל ארמית, כרך ג, פרקים א, ב, ג

<p>לע"נ מרים ריגלר ע"ה רעייתו של ד"ר מיכאל ריגלר הי"ו נלב"ע אייר תשע"ח</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
---	--	--	---

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

New York, USA

ניו יורק, ארה"ב

תמוז תשס"ו

ביקור בתערוכת "Bodies"

שאלה

בניו יורק מוצגת עכשיו תערוכה פופולארית בשם "Bodies". בתערוכה זו מוצגות גופות משומרות (מסין. סביר להניח שהן גופות של גויים), שהזריקו להן חומר לטקס ששומר עליהם מריקבון. ישנו גם חדר שבו שמורים עוברים. האם יש בעיה הלכתית בהצגת התערוכה ובביקור בה? האם לסטודנטים בבית ספר לרפואה מותר לבקר בתערוכה, לצורך לימודי?

תשובה

- א. נחלקו הפוסקים אם יש חיוב לקבור מתי גויים¹. מחלוקתם אינה אלא בארץ ישראל, אבל בחו"ל לכולי עלמא אין חיוב². על כל פנים יש לטפל בגופה בדרך אחרת³.
- ב. נחלקו הפוסקים אם יש איסור להנות ממת גוי⁴.
- ג. גם למי שסובר שיש איסור הנאה ממת גוי – ההסתכלות על גופתו איננה כלולה באיסור זה⁵.
- ד. נחלקו הראשונים אם יש איסור של "בל תלין" במת גוי. לרש"י⁶ אין איסור, ולרמב"ן יש איסור^{7 8}.
- ה. מותר לסטודנט לרפואה לנתח גופות של גויים לצורך המקצוע⁹, כמקובל באומות העולם. עליו להיזהר שלא לנוול את הגופה, אלא להשתמש בה לצורך לימוד בלבד¹⁰.
- ו. כיוון שיש האוסרים ניוולו של מת נוכרי, יש איסור בארגון תערוכה של גופות, אף של גויים¹¹. יש להימנע מביקור בתערוכה כזו לשם סקרנות או בילוי¹².
- ז. מעיקר הדין מותר לבקר בתערוכה לצורך לימודי רפואה¹³, במיוחד אם יערך סיור מיוחד רק לסטודנטים לרפואה¹⁴.
- ח. לעולם יתרחק אדם מישראל מן הכיעור ומן הדומה לו¹⁵.

¹ רמב"ן (דברים כא, כב) ו"העמק דבר" (שם), שו"ת "יביע אומר" (ג יו"ד כב אות כ).

² עיינו בהערה 1. "בית יצחק" (או"ח סי' טו).

³ עיינו לקמן בהערה 8.

⁴ ראה שו"ע (יו"ד סי' שמט סעי' א), שפסק כדברי הרשב"א בתשובה, שמת גויים אסורים בהנאה. ביאור הגר"א (שם) וב"משנה למלך" (אבל פרק יד ה"ל כא). חלקו על דבריו מכוח דברי הירושלמי (שבת פ"י ה"ה), העוסק בדין הוצאה. וניתן לדייק מדבריו שמותר להנות ממת עכו"ם, וממה שמצינו שדוד הביא מאה עורלות פלשתים לשאול. עיין בחידושי "חתם סופר" (שבת צג ע"ב), המעלה אפשרות שהבבלי חולק בזה על הירושלמי. ובדברי ה"שאלת יעביץ" (א סי' מא) שדחה את הראיה מעורלות הפלשתים. ועיין עוד בשו"ת "עטרת פז" (א חו"מ סי' ז), ובדברי הפוסקים המצוינים בדבריו.

⁵ "חזון איש" (יו"ד סי' רח ס"ק ז), "ציץ אליעזר" (ד סי' יד), ו"משפטי עוזיאל" (א יו"ד סי' כח אות ה; סי' כט אות ג).

⁶ רש"י (דברים כא, כג): "כי קללת אלהים תלוי – ולזולו של מלך הוא, שאדם עשוי בדמות דיוקנו, וישראל הם בניו. משל לשני אחים תאומים שהיו דומין זה לזה, אחד נעשה מלך ואחד נתפס ללסטיות ונתלה. כל הרואה אותו אומר המלך תלוי. כל קללה שבמקרא לשון הקל וזלזול, כמו (מלכים א' ב, ח) 'והוא קללני קללה נמרצת'. ומקור דבריו בגמרא (סנהדרין מו ע"ב) ועיין שם בדברי המהרש"א. לנו לא ברור מה המקור לשיטת רש"י (לאורך כל הדרך) שהכריחו להעמיד את דברי הגמרא הנ"ל דווקא בישראל – הלא כל אדם נברא בצלם, וכדברי המשנה באבות "חביב אדם שנברא בצלם".

⁷ ז"ל הרמב"ן (שם כא, כב): "ורבותינו (סנהדרין מו ע"א) דרשו כן בכל המלין את מתו שלא לכבודו. מה עץ שהוא נוול אף כל שהוא נוול. והנה לדעתם, 'כי קללת אלהים תלוי' לומר אע"פ שזה ראוי לנוולו לגודל חטאו – לא תעשה כן, כי קללת אלהים תלוי. ועל המשל של שני אחין יהיה כל המלין בטעם הזה. וכן הקללה שהזכיר רבי אברהם ממנה, יהיה בכל בית אשר יהיה שם מת, ועל כן יטמא כל הבא אל האהל וכל אשר באהל (במדבר יט, יד): 'ולא תטמא את אדמתך' על דעת רבותינו איננו טעם בלבד, בעבור שלא תטמא את אדמתך, שא"כ יהיה מותר בחוצה לארץ, אבל הוא לאו שני. והנה המלין התלוי, או אפילו המת בארץ עובר בשני לאוין ועשה, ובחוצה לארץ בעשה ולא תעשה אחד, שהוא למד מן התלוי, כאשר פירשתי. ומן הלאו הזה קבר יהושע מלכי כנען ביומן, אע"פ שאין בתלייתו הקללה שהזכירו רבותינו במגדף ועובד ע"ז, אבל היה בהם משום טומאת הארץ, או שחשש לקללת אלהים מן המשל של שני האחים, כאשר פירשתי". יש להעיר שלפי דברי הפוסקים הסוברים שאין חיוב לקבור מתי גויים בחו"ל, עניינו של איסור "בל תלין" הינו שלא להשאיר את הגופה להתנוול לעין כל, אלא יש חיוב להעלים את הגופה בשריפה וכדומה, ולא דווקא בקבורה בקרקע.

⁸ ראה ב"מנחת חינוך" (מצוה תקלז). "קומץ המנחה" ציין למחלוקת הנ"ל, וכן כתב המהרש"א (סנהדרין מו ע"ב), וכן כתב ב"דברי סופרים" (סי' שנו סעי' א). וכן כתב ב"עינייני למשפט השלם" (סנהדרין מו ע"ב). יש להעיר על דברי ה"משפטי עוזיאל" (יו"ד סי' כח אות ד), הכותב שאם נאמר שיש איסור ניתוח מתי ישראל משום ניוול המת, ואיסור ניוול המת נלמד מדין בל תלין, אין חילוק בין ישראל ועכו"ם, ששניהם מקרא אחד דרשו. דבריו הולמים את דברי הרמב"ן, אך לפי הנ"ל רש"י חולק. ועיין ב"שאלת יעביץ" (א סימן מא) שגם נקט בפשטות שאיסור הלנת המת שייך אף במתי עכו"ם. וכן נקט שו"ת "שואל ומשיב" (מהדו"ק ב סי' קנא).

9 ראה "חזון איש" הנ"ל ו"ציץ אליעזר" הנ"ל.
10 מאחר שיש מחלוקת ראשונים בדבר ניוולו של מת גוי, פשוט שאסור לאדם להיכנס לספק איסור תורה ללא צורך.
11 כנ"ל בהערה הקודמת.
12 זה לשון הגמרא (סנהדרין מו ע"ב): "אומר רבי מאיר: משלו משל למה הדבר דומה – לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליסטייתו. צוה המלך ותלאוהו. כל הרואה אותו אומר: המלך תלוי! צוה המלך והורידוהו". ונראה שכוונת המשל היא שהגוף הנו משכן הנפש האלוקית, המחיה את האדם, ומי שמבזה את הגוף בעצם מבזה את העניין האלוקי שבו. ויש ללמוד ממשל חז"ל שגם ההסתכלות על גופו של מת המתנוול יש בה נדנדוד עברה, משום שבכך מתבזה המלך עוד יותר. ואם אף אחד לא יסתכל בפני התלוי לא יהיה בזיון למלך כל-כך, ועל כגון זה נאמר: "כל שלא חס על כבוד קונו – ראוי לו שלא בא לעולם" (חגיגה יא ע"ב). ואם אין ראייה לדבר, זכר יש לדבר במה שמצינו שהשומע ברכת ה' צריך אף הוא לקרוע את בגדיו.
13 כמו שמותר לנתח מתי גויים לצורך לימוד חוכמת הרפואה, או משום שסומכים על שיטת רש"י, שאין איסור בל תלין במתי גויים, או משום שלימוד הרפואה על-ידי ניתוח אינו נחשב לניוול הגופה, מאחר שהוא לצורך גדול ויקר של הצלת אחרים ממחלה.
14 עיין בדברי ה"סנהדרי קטנה" (סנהדרין מו ע"ב).
15 יש לקחת בחשבון שאם יראו גויים או יהודים שיהודי ירא שמים נכנס לתערוכה זו – יראו בזה מתן לגיטימציה לתערוכה. על כן יש לשקול לגופו של עניין אם ישנה תועלת אמיתית בביקור בתערוכה.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

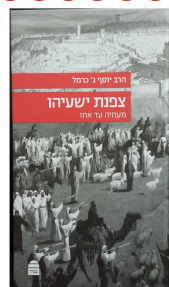
חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

מתפללים לרפואתם השלימה של:

יוסף (יוסי) בן חנה דוד חיים בן רסה Rassa רבקה רינה בת גרונה נתנה	רועי משה אלחנן בן גינה דבֶּרָה מאירה בת אסתר פריאל דפנה חיה בת שרה בתוך שאר חולי עם ישראל	אליעזר יוסף בן חנה ליבא ליליאן בת פורטונה יפה בת רחל יענטע
---	--	---

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעזיזה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עזיזה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. לקריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה